

Protocol 'kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag'

De meldcode inclusief afwegingskader, de meldplicht en hoe om te gaan met seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

de Buitenkans

basisschool
buitenschoolse opvang
kinderopvang

Auteur en contact: Suzanne Plaisier MSc, beleidsmedewerker BOinK (030-2331400)
Opgesteld in samenwerking met aandachtsfunctionarissen in de kinderopvang, juni 2018

Villa de Buitenkans
Houder: Femke Rinsma – Dijkstra
Aandachtfunctionaris: Linda van der Meulen – Kroes

Basisschool de Buitenkans
Directeur bestuurder: Theo Rinsma
Aandachtfunctionaris: Yvonne Fokkens

Versie juli 2021

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
Verantwoordelijkheden.....	3
Meldplicht geweld- of zedendelict.....	4
Stappenplan bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker.....	5
Preventieve maatregelen.....	11

Inleiding

Wanneer een organisatie of onderwijsinstelling geconfronteerd wordt met signalen van kindermishandeling in de thuissituatie, een geweld- of zedendelict door een begeleider van de kinderopvang of basisonderwijs of seksueel grensoverschrijdend gedrag door kinderen op de opvang of school is het van belang dat hier op een professionele manier mee wordt omgegaan. Dit protocol is, met inachtneming van geldende wetgeving, opgesteld om organisaties en onderwijsinstellingen handvatten te bieden in dit soort situaties.

De basis van dit protocol is toegeschreven op de kinderopvangbranche en is bedoeld voor iedereen die erin werkzaam is. Dit protocol is binnen de Buitenkans gekoppeld aan de eisen voor primair onderwijs om Buitenkansbreed uit te kunnen voeren binnen Villa de Buitenkans (kinderopvang), IKC de Buitenkans (kinderopvang) en Basisschool de Buitenkans (primair onderwijs).

Ieder deel in dit protocol is in beginsel van toepassing op verschillende situaties, hoewel niet altijd direct duidelijk hoeft te zijn welk deel van dit protocol moet worden ingezet. Het kan immers zijn dat er signalen bij een kind worden geconstateerd, maar niet duidelijk is of er thuis iets aan de hand is of dat er juist binnen de Buitenkans iets is gebeurd. Daarom is stap 1 altijd: in kaart brengen van signalen. Door één protocol te hanteren wordt heel veel informatie op één plek verzameld.

We zien iedere volwassene in de school als begeleider. Waar we in dit document spreken over begeleiders, worden alle volwassenen in de school bedoeld. Alle begeleiders zijn verantwoordelijk voor alle kinderen. Bij signalen zal iedere begeleider actie ondernemen.

Dit protocol bestaat uit drie delen:

1. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling met afwegingskader.
2. Meldplicht bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een begeleider
3. Seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling

Dit is deel 2. van het protocol kindermishandeling en gaat in op de meldplicht bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een begeleider.

Verantwoordelijkheden

Het is van belang dat verantwoordelijkheden van medewerkers van kinderopvangorganisaties en onderwijsinstellingen, waar het gaat om vermoedens van kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag, goed zijn vastgelegd. In de bijlage 'Meldcode-bijlage-verantwoordelijkheden-Buitenkans_BK' staat aangegeven hoe de verantwoordelijkheden binnen de Buitenkans verdeeld zijn.

<i>Signaleren, bespreekbaar maken en persoonlijk meldrecht</i>	<i>Signaleren, bespreekbaar maken, meldrecht en handelen</i>
Groepshulp Administratief medewerker Conciërge Hulpouder	Pedagogisch medewerker Mentor (begeleider) Leerkracht (begeleider) Pedagoog / IB'er Aandachtfunctionaris kindermishandeling Directie Schoolbestuur

Signaleren betekent een signaal opvangen of wanneer iemand laat doorschemeren dat er iets niet goed zit. Dit kan iedereen binnen de Buitenkans zijn, ook andere ouders, professionals of collega's die niet direct werken met kinderen. We verwachten dat deze signalen worden doorgegeven aan de begeleider van het kind en/of de aandachtfunctionaris kindermishandeling.

Iedereen heeft persoonlijk meldrecht. Wanneer een melding wordt gedaan vanuit de organisatie gaat dit altijd in afstemming met de aandachtfunctionaris kindermishandeling en/of de directie.

Handelen gaat over het in werking stellen van de stappen binnen de meldcode.

Van externe professionals binnen de Buitenkans verwachten we dat ze hun eigen professionele verantwoordelijkheid dragen en werken met de meldcode.

Algemene zwijgplicht en wettelijk meldrecht

Iedere begeleider heeft een beroepsgeheim, oftewel zwijgplicht. Dit betekent dat je geen informatie over kinderen en ouders aan derden mag verstrekken, tenzij daarvoor toestemming bestaat. Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening, omdat hierdoor vrijuit gesproken kan worden. De vertrouwensrelatie is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is, dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Dit is het geval bij ernstige vormen van huiselijk geweld of kindermishandeling, waarbij de betrokkenen zelf niet of onvoldoende mee kunnen of willen werken.

Iedere begeleider met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft het wettelijk recht om, zo nodig zonder toestemming van ouders, vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld, bij Veilig Thuis te melden of op verzoek van Veilig Thuis informatie over betrokkene te verstrekken. Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de begeleider de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. De stappen binnen dit protocol helpen je om de juiste acties uit te voeren en dit zorgvuldig af te wegen.

Meldplicht geweld- of zedendelict

Sinds juli 2013 geldt er een meldplicht in de kinderopvang en onderwijs wanneer er aanwijzingen bestaan van een geweld- of zedendelict tegen een kind door een begeleider. Deze meldplicht houdt in dat de houder of directie dit moet melden bij [de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs](#). Via deze link vind je extra informatie en de contactgegevens van de vertrouwensinspecteur.

De vertrouwensinspecteur overlegt met de houder of er aangifte moet worden gedaan bij de politie. Zo ja, dan onderzoekt de politie of de werknemer het misdrijf heeft gepleegd.

Begeleiders moeten bij aanwijzingen van een geweld- of zedendelict tegen een kind door een collega contact opnemen met hun werkgever. Vermoedt de begeleider dat de houder zich hier schuldig aan maakt, dan moet de begeleider aangifte doen bij de politie (zie hoofdstuk 1.1.). Ouders kunnen met aanwijzingen van geweld tegen een kind ook contact opnemen met de vertrouwensinspecteur.

De houder of directie kan aan de coördinator of de aandachtsfunctionaris delegeren om dit contact met de vertrouwensinspecteur uit te voeren. Daar waar 'houder' in het stappenplan staat, kan daarom ook de gedelegeerde persoon worden gelezen.

1.1. Melding door een begeleider over de houder/directeur van de onderwijsinstelling.

Indien de begeleider aanwijzingen heeft dat de houder of directeur zelf een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is, dan is de begeleider verplicht tot het doen van aangifte bij de politie. Hij kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur. De vertrouwensinspecteur kan de begeleider begeleiden bij het doen van aangifte.

1.2. Melding door een ouder over een begeleider of leidinggevende

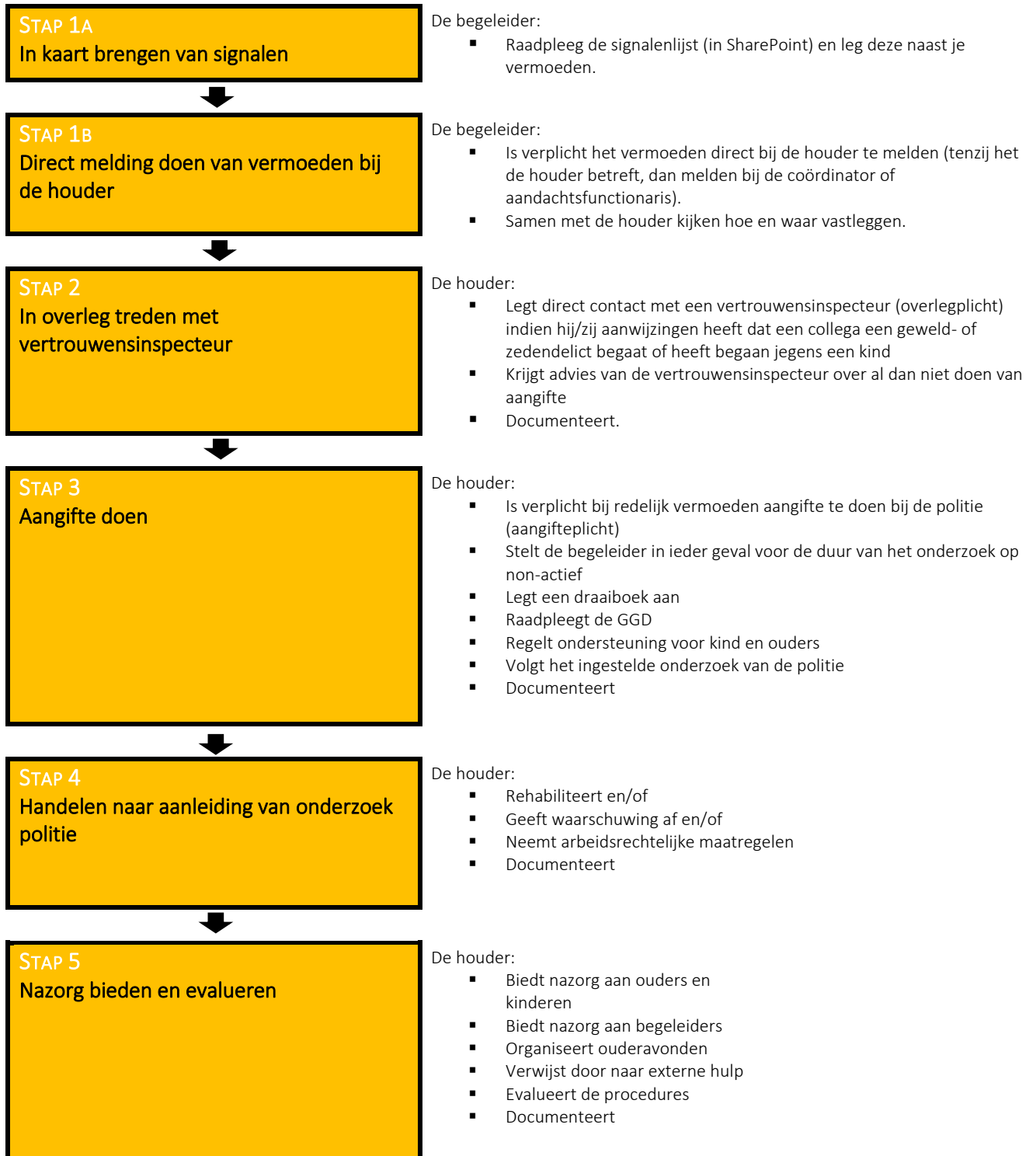
Indien een ouder aanwijzingen heeft dat een begeleider een geweld- of zedendelict begaat (of heeft begaan) en een kind hiervan het slachtoffer is, dan kan de ouder contact opnemen met de vertrouwensinspecteur. Daarnaast heeft de ouder de (reguliere) rechtsplicht om bij een redelijk vermoeden van een strafbaar feit aangifte te doen bij de politie.

De vertrouwensinspecteur zal de ouder adviseren om contact op te nemen met de coördinator van de kinderopvanginstelling of onderwijsinstelling. Betreft het de coördinator, dan is het advies om contact op te nemen met de houder. Zodra de organisatie door de ouder is geïnformeerd, ontstaat voor hem/haar de meldplicht.

Stappenplan bij een vermoeden van een geweld- of zedendelict door een medewerker

Onderstaande stappen worden in de volgende paragraaf toegelicht.

Toelichting op het stappenplan

Stap 1A: Signaleren

De begeleider heeft een vermoeden of een signaal opgevangen of iemand laat doorschemeren dat er iets niet goed zit in de relatie tussen het kind en een collega werkzaam binnen de organisatie.

De signalerende begeleider zal eerder ongewenste omgangsvormen van een collega naar een kind signaleren dan direct misbruik constateren. Niet in alle gevallen waarin begeleiders menen dat er niet goed met kinderen wordt omgegaan door een collega, is er sprake van een mogelijk geweld- of zedendelict. Desondanks mag niet aan deze signalen voorbij worden gegaan en zal onderzocht moeten worden wat er bij het kind wordt gesignaleerd.

De begeleider dient altijd direct de houder op de hoogte te stellen van zijn/haar twijfels en niet zelf een afweging te maken.

Vermoedens zijn er in uiteenlopende gradaties. Als de begeleider zich met een vermoeden over een collega geconfronteerd ziet, moeten de volgende acties ondernomen worden:

- Raadpleeg de signalenlijst (0-4 of 4-12 jaar) op SharePoint
- Leg het signaal direct bij de houder neer en bepaal samen waar en hoe je dit gaat vastleggen.
- De houder neemt contact op met de vertrouwensinspecteur.

Melding over leidinggevende

Wanneer de melding van toepassing is op de coördinator, dient door de constaterende begeleider direct de houder te worden ingeschakeld.

Melding over de houder/directie

Een bijzondere situatie betreft het geval dat het vermoeden het gedrag van de houder/directie zelf betreft. Het gaat hierbij immers om de situatie waarin het niet meer mogelijk is om intern hogerop melding te doen. In dat geval is de constaterende begeleider verplicht om aangifte te doen bij de politie. De begeleider kan hierover in overleg treden met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur kan de begeleider begeleiden bij het doen van aangifte.

Stap 1B: Direct melding doen van vermoeden van geweld- of zedendelict jegens een kind bij houder

Wanneer een begeleider vermoedt dat een collega binnen de organisatie zich schuldig maakt aan kindermishandeling moet de begeleider dit direct melden bij de houder. Deze stap wordt zorgvuldig gedocumenteerd.

In het stappenplan wordt er van uitgegaan dat een begeleider een mogelijk vermoeden van kindermishandeling door een collega direct meldt bij de houder. In de praktijk kunnen ook de volgende personen deze melding van vermoeden van kindermishandeling door een begeleider doen:

a. Melding door een kind

Als de melding van een geweld- of zedendelict afkomstig is van een kind, is opvang en steun voor het kind het eerste aandachtspunt. De begeleider bij wie het slachtoffer de klacht meldt, is verplicht dit meteen te melden bij de houder. Deze laat weten discreet te zullen handelen, maar belooft geen geheimhouding aan het kind. Naast Veilig Thuis worden zo nodig anderen ingeschakeld voor hulp. De ouders van het betrokken kind worden geïnformeerd. Aan de ouders wordt eveneens opvang en steun geboden. Het waarborgen van het gevoel van veiligheid van het kind is het uitgangspunt van dit handelen.

b. Melding door de ouder

Als de melding van de ouders komt, moet deze melding altijd serieus worden genomen. Feiten en constatering zullen bij ouders worden nagevraagd. De begeleider geeft de melding direct door aan de houder. De ouder kan bij een redelijk vermoeden ook zelf contact opnemen met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

c. Melding door derden

Als de melding van derden komt, dient uitgezocht te worden over welke informatie deze persoon of personen precies beschikt en waarop deze informatie is gebaseerd. De begeleider geeft de melding door aan de houder.

Stap 2: In overleg treden met vertrouwensinspecteur

De houder is verplicht om direct in overleg te treden met een vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs.

De vertrouwensinspecteur gaat samen met de houder na of er een redelijk vermoeden bestaat en adviseert de houder over aangifte. Wanneer er geen sprake is van een redelijk vermoeden, is nader onderzoek redelijkerwijs niet aan de orde. De houder zal in gesprek gaan met betrokkenen om de mogelijk verstoorde werkhouding te herstellen. Indien de uitkomst is dat er een redelijk vermoeden bestaat van een gewelds- of zedendelict dan heeft de houder een aangifteplicht.

De houder is verantwoordelijk voor de registratie in deze stap.

Aangifteplicht voor houder

Indien de houder aangifte doet, treedt de vertrouwensinspecteur terug.

Indien de houder weigert om aangifte te doen terwijl de vertrouwensinspecteur concludeert dat er een redelijk vermoeden bestaat, geldt de volgende escalatieladder:

1. Coördinator vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs probeert de houder te overreden
2. Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs probeert de houder te overreden
3. Hoofdinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs legt contact met de burgemeester (het college van B&W) van de betreffende gemeente
4. De burgemeester zal de (zeden)politie inschakelen dan wel andere activiteiten vanuit zijn bevoegdheden initiëren.

NB. Het is aan de houder om te regelen of de houder zelf meteen in contact treedt met de vertrouwensinspecteur of dat een leidinggevende of locatiemanager dat namens de houder doet.

Stap 3: Aangifte doen

Indien na het overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er een redelijk vermoeden bestaat van een geweld- of zedendelict, dan heeft de houder een meldplicht.

Als deze stap wordt gezet, is er vanzelfsprekend nog steeds geen sprake van 'schuld' van de begeleider over wie het vermoeden is geuit: 'beschuldigd' staat niet gelijk aan 'schuldig'.

In geval van een reëel vermoeden neemt de houder, naast het doen van aangifte, de volgende maatregelen:

- a. Stelt de begeleider in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief
- b. Legt een draaiboek aan
- c. Raadpleegt Veilig Thuis en/of lokale GGD
- d. Regelt opvang van en/of ondersteuning voor kind(eren) en ouders

a. Stelt de begeleider in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief

In geval van een reëel vermoeden van een mogelijk geweld- of zedenmisdrijf, wordt de betreffende betrokken persoon in ieder geval voor de duur van het onderzoek op non-actief gesteld.

b. Draaiboek aanleggen

De houder, of degene die in opdracht van de houder met deze taak belast is, draagt zorg voor een zorgvuldige procedure en legt een draaiboek aan. In dit draaiboek wordt vanaf het eerste moment van melding geregistreerd hoe men heeft gehandeld en wie men op welk tijdstip heeft geïnformeerd en waarover.

Een draaiboek bestaat uit een registratie van een aantal actiepunten:

1. omschrijving incident
2. omschrijving van de maatregelen richting betrokken begeleider (non-actiefstelling)
3. contact met politie
4. consultatie van deskundigen
5. de 'andere' ouders informeren
6. activiteiten met kinderen
7. omgaan met de pers
8. nieuwe meldingen
9. afronding
10. nazorg
11. opheffen crisissituatie

c. Raadplegen Veilig Thuis en/of GGD

Veilig Thuis kan de organisatie adviseren en ondersteuning bieden. Ook de GGD kan worden geraadpleegd.

d. Het regelen van opvang voor kind(eren) en ouders

- Voor de ondersteuning voor het kind en de ouders kan een beroep worden gedaan op een instelling als de GGD of Veilig Thuis. (Het calamiteitenteam van) GGD is gespecialiseerd in het begeleiden van organisaties bij calamiteiten. In overleg met ouders en GGD en/of Veilig Thuis, wordt bezien of de opvang in de organisatie kan worden gecontinueerd dan wel dat er een andere oplossing moet worden geboden
- De organisatie informeert de ouders van het betreffende kind over de mogelijkheid aangifte te doen bij de politie

- De houder of directie houdt contact, toont betrokkenheid en informeert de ouders regelmatig over de voortgang van het onderzoek en andere zaken die voor de ouders van belang zijn
- De ouders van de overige kinderen moeten worden geïnformeerd. Er kan gekozen worden om kinderen elders onder te brengen. Veilig Thuis kan worden ingeschakeld voor advies hoe bijvoorbeeld te handelen met de eigen kinderen van de begeleider.

Na het doen van aangifte stelt de politie in de regel een onderzoek in. De politie voert gesprekken met alle betrokkenen. Het initiatief voor het instellen van een onderzoek ligt bij de politie. De houder en directie dienen het onderzoek van de politie te volgen en zelf geen stappen te ondernemen die indruisen tegen de bewijslast van de politie.

Stap 4: Handelen naar aanleiding van het onderzoek van de politie

Het onderzoek van de politie kan leiden tot verschillende uitkomsten. Afhankelijk van deze uitkomsten heeft de houder, directie of leidinggevende verschillende mogelijkheden om te handelen.

Rehabilitatie van de begeleider

De politie kan op grond van het verrichte onderzoek constateren dat er geen aanleiding is om aan te nemen dat er sprake is van een geweld- of zedendelict. De betrokken begeleider, die voor de duur van het onderzoek geschorst of op non-actief was gesteld, wordt door de houder of directie van de organisatie in zijn functie in ere hersteld. In een dergelijke situatie moeten het belang van de begeleider en het algemeen belang worden afgewogen en zou het bijvoorbeeld wenselijk kunnen zijn de betreffende begeleider binnen de organisatie over te plaatsen.

Indien na het onderzoek van de politie blijkt dat er een klacht is ingediend op valse gronden, kan de directie de betrokken begeleider een rehabilitatietraject aanbieden. De directie kan dan tevens maatregelen nemen tegen degene die valselyk een beschuldiging heeft geuit. Dit kan variëren van de eis dat excuses worden aangeboden, tot schorsing of tot verwijdering.

Waarschuwing afgeven

De houder of directie kan besluiten tot het geven van een schriftelijke waarschuwing, met de mededeling dat herhaling van het ongewenste gedrag arbeidsrechtelijke gevolgen heeft. Die waarschuwing kan dan worden opgenomen in het personeelsdossier.

Arbeidsrechtelijke maatregelen

Wanneer de houder of directie constateert dat er op grond van het verrichte onderzoek van de politie aanleiding is om aan te nemen dat kindermishandeling heeft plaatsgevonden, neemt de houder/directie maatregelen van arbeidsrechtelijke aard, zoals ontslag wegens een dringende reden op grond van art. 677 en art. 678 boek 7 BW, of ontbinding van de arbeidsovereenkomst via de kantonrechter (art. 685 boek 7 BW).

In het geval dat het een vrijwilliger betreft, wordt de samenwerking per direct opgezegd.

Alle beslissingen worden zorgvuldig afgewogen en zorgvuldig geregistreerd door de houder of directie.

Omgaan met media en pers

Een schokkende gebeurtenis trekt vaak de aandacht van de media. Het is dus van belang een plan of draaiboek klaar te hebben liggen voor het geval de Buitenkans ermee te maken krijgt. Gebruik hiervoor het document 'omgang-media-pers_BK'

Stap 5: Nazorg bieden en evalueren

Het is belangrijk dat de organisatie nazorg biedt aan alle betrokkenen. Ook het evalueren van de genomen stappen is belangrijk om in mogelijke toekomstige situaties adequaat te kunnen handelen.

Nazorg

Nazorg aan betrokken ouders en hun kinderen kan worden geboden door middel van ouderavonden, het uitnodigen van deskundigen daarbij of specifieke doorverwijzing. De organisatie kan zich hier in laten adviseren door de GGD. Voor de kinderen kan, als dit nodig is of als de ouders van de kinderen dit nodig achten, extra hulp worden ingezet.

Het is belangrijk om bijzondere aandacht te hebben voor de psychische belasting van de overige begeleiders naar aanleiding van bovenstaand traject. Wanneer er getuigen zijn onder de begeleiders kan met hen apart worden besproken wat nodig is om het gebeurde te verwerken. Bij hen kunnen gevoelens van boosheid, onmacht, verdriet, schaamte en schuldgevoel een rol spelen. Andere begeleiders kunnen ook kampen met deze gevoelens. Hier kan aandacht aan worden besteed in de teamoverleggen en daar waar nodig ook individueel.

Evalueren

Het is belangrijk het gehele proces en de verschillende stappen te evalueren. Dit is de verantwoordelijkheid van houder of directie.

- De houder of directie evalueert met begeleiders dat wat er gebeurd is en de procedures die zijn gevolgd
- Zo nodig wordt de zaak doorgesproken met andere betrokkenen
- Zo nodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht
- Geanonimiseerde gegevens met betrekking tot het vermoeden van kindermishandeling worden gedocumenteerd. Deze gegevens worden door de directie op een centraal punt bewaard
- Blijf alert op signalen. Mogelijk zijn er meer slachtoffers.

Preventieve maatregelen

Vanuit de Wet is het een vereiste voor kinderopvang en onderwijs dat het risico op grensoverschrijdend gedrag door begeleiders, begeleiders in opleiding, stagiairs, vrijwilligers en overige aanwezige volwassenen zoveel mogelijk wordt beperkt. De organisatie kan verschillende preventieve maatregelen nemen die het risico op grensoverschrijdend gedrag van een begeleider kunnen verminderen:

Scholing: ongewenste omgangsvormen en signalen van seksueel misbruik moeten worden opgemerkt. Begeleiders kunnen hierop geschoold worden.

Screening personeel: de wervings- en selectieprocedure van begeleiders moet strikt worden uitgevoerd. Screening van personeel door de werkgever moet beginnen bij de sollicitatieprocedure. Heeft de werknemer gaten in zijn/haar cv? Heeft hij goede referenties? Waarom is hij/zij weggegaan bij zijn vorige werkgever? Dit zijn allemaal vragen die beantwoord en beoordeeld moeten worden wil een kandidaat verder gaan in een procedure.

Transparant werken: informeer ouders tijdens het intakegesprek dat er wordt gewerkt met de meldcode. Benoem duidelijk dat er een meldplicht is voor wanneer er vermoedens zijn van een mogelijk geweld- of zedendelict door een collega en dat er een stappenplan wordt gehanteerd wanneer er een vermoeden is van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling. Informeer ouders bij wie zij binnen de organisatie terecht kunnen. Dit zou bijvoorbeeld de aandachtfunctionaris kunnen zijn.

Open cultuur: het moet gewoon zijn elkaar aan te spreken of te bevragen en te overleggen met de leidinggevenden over vermoedens. De organisatie dient tijd in te plannen voor regelmatig overleg, werkbegeleiding en intervisie.